

Науково-методичний семінар
«АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ТА НАУКОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»

01 червня 2026 р., м. Одеса

Інтелектуальна власність в наукових дослідженнях:
*правові аспекти та рекомендації в епоху цифрових
технологій*

**Начальник наукового відділу ОНМедУ
Катерина НІТОЧКО**

Інтелектуальна власність (ІВ) – це сукупність прав на нематеріальні об'єкти, створені інтелектуальною працею

Авторське право

Патентне право

Інші види ІВ:

Торговельні марки (бренди), географічні зазначення, комерційна таємниця (ноу-хау), топографії інтегральних мікросхем, сорти рослин тощо (торговельні марки можуть стосуватися, наприклад, назв освітніх програм або наукових продуктів, а ноу-хау – секретних методик чи формул у фармацевтиці)

Суспільне надбання (*public domain*):

сукупність творів і об'єктів ІВ, щодо яких ні в кого немає і не може бути виключних майнових прав

Авторське право

Авторське право – охороняє *твори* науки, літератури, мистецтва. Сюди належать наукові статті, монографії, навчальні посібники, лекційні матеріали, презентації, фотографії, відео тощо.

Авторське право виникає в момент створення твору і належить його автору.

Автор має особисті немайнові права (право авторства, ім'я, недоторканність твору) та **майнові права** (право відтворення, розповсюдження, публічного показу тощо).

Про авторське право і суміжні права
share.google

Про авторське право і суміжн... | від
01.12.2022 № 2811-IX <https://share.google/tlh0gtMr87d4pnnlN>

ВАЖЛИВО

Якщо твір створено в межах службових обов'язків, майнові права за замовчуванням переходять до роботодавця, якщо інше не передбачено договором. Таким чином, викладачам і науковцям варто перевіряти умови трудових чи авторських договорів щодо прав на створені ними матеріали

Виклики для правової охорони

ЦИФРОВА
ЕПОХА

Цифрові технології полегшують
створення, копіювання та
поширення інформації, що з
одного боку стимулює обмін
знаннями

ВАЖЛИВО
Для викладачів та дослідників
медичного університету важливо
розуміти, які об'єкти захищаються ІВ,
як діє законодавство України у цій
сфері та які існують міжнародні
практики. Це допоможе **правильно**
управляти правами на свої наукові й
навчальні напрацювання і
відповідально використовувати чужі
матеріали

Академічна доброчесність і генеративний штучний інтелект

Інтеграція ШІ стає
новим етапом у технологіях підтримки
академічної доброчесності

Нові ризики
(*AI-generated
тексту*)

Нові засоби
нейтралізації ризиків
(детекція *AI-generated
текстів*)

Закон про академічну
доброчесність, 2025

Штучний інтелект в наукових роботах:

особа не може вважатися автором академічного твору або його частини, якщо він згенерований комп'ютерною програмою. Якщо ж такі програми застосовують, то автор має вказати це, зазначивши методику формування твору або посилання на відповідну програму чи її опис

Recommendations for a Classification of AI Use in Academic Manuscript Preparation

SEPTEMBER 2025

DEVELOPED BY THE STM ASSOCIATION TASK & FINISH GROUP ON
AI LABELLING TERMINOLOGY FOR RESEARCH CONTENT DECLARATION

Документ розроблено Робочою групою зі штучного інтелекту та термінології маркування контенту для наукових публікацій під егідою **STM Association** (Міжнародної асоціації науково-технічних і медичних видавців).

До складу групи увійшли експерти провідних наукових видавництв: *Elsevier, Springer Nature, Taylor & Francis, Wiley, IEEE, BMJ, Cambridge University Press, American Chemical Society* тощо.

Мета:

Розробити класифікацію способів використання ШІ під час підготовки наукових рукописів і надати видавцям рекомендації:

- як формулювати політики щодо дозволеного/недозволеного застосування ШІ,
- коли і як автори мають **декларувати використання ШІ** під час подання і публікації статей.

Цільова аудиторія: наукові видавництва, але також документ важливий для авторів, рецензентів та читачів, оскільки спрямований на **забезпечення прозорості та доброчесності наукових публікацій у часи ШІ.**

Основні положення документа:

Бурхливий розвиток **генеративного ШІ** (*ChatGPT* тощо) ускладнив контроль за тим, **де проходить межа між авторським текстом і штучно згенерованим**.

Більшість видавництв досі не мають чітких політик щодо **декларування ШІ**, що викликає плутанину у:

- авторів (*що декларувати?*),
- рецензентів (*що вважати допустимим?*),
- читачів (*який контент створений людиною, а який – машинний?*)

Потрібна спільна термінологія та структура класифікації, щоб уникнути зловживань і зберегти інтегритет наукових публікацій!

Класифікація використання ШІ під час підготовки академічних публікацій

№	Категорія застосування ШІ	Опис дозволеної активності	Що не входить / заборонено
1.	Редагування мови, стилю, форматування	Покращення чіткості, граматики, структури речень. Напр., Grammarly, DeepL Write.	Генерація нового тексту або розширення змісту за запитами (prompts)
2.	Генерація або переписування тексту	Створення частин рукопису на основі запитів до GPT, Claude тощо	Має бути відкрито задекларовано в acknowledgment або примітці
3.	Переклад тексту	Переклад авторського рукопису з однієї мови на іншу (напр., для міжнародної публікації)	Переклад сторонніх джерел без верифікації
4.	Створення ілюстрацій для оформлення	Генерація діаграм, схем, заголовних зображень – не пов'язаних з реальними даними	Подання таких зображень як дослідницьких результатів
5.	Форматування даних	Покращення візуального вигляду таблиць, правильне розміщення, перетворення в PDF/Word	Будь-яке редагування даних, що змінює зміст
6.	Візуалізація дослідницьких даних	Створення графіків, спектрограм, діаграм на основі фактичних даних	Використання згенерованих даних без джерел
7.	Форматування коду	Покращення читабельності коду без зміни його функцій	Генерація нового коду або редагування з метою зміни логіки
8.	Пошук джерел/літератури	Підбір потенційно релевантних статей (напр., через Elicit, Scite)	Використання фейкових або «вигаданих» посилань, згенерованих GPT
9.	Імітація оригінальних результатів дослідження	Заборонено: видавати згенеровані ШІ зображення/дані за справжні наукові результати	Порушує академічну доброчесність

Рекомендації до застосування в університеті

Що не потрібно декларувати

- Просте використання перевірки орфографії, граматики, BibTeX-менеджерів цитувань, автоматичного форматування – не вважається застосуванням ШІ, що потребує декларування.

Недопустиме використання
Категорично забороняється:

- Підробка наукових результатів із допомогою генеративного ШІ.
- Автоматичне написання «наукових» статей без перевірки фактів і структури.
- Подача ШІ-згенерованого контенту без верифікації або посилань.

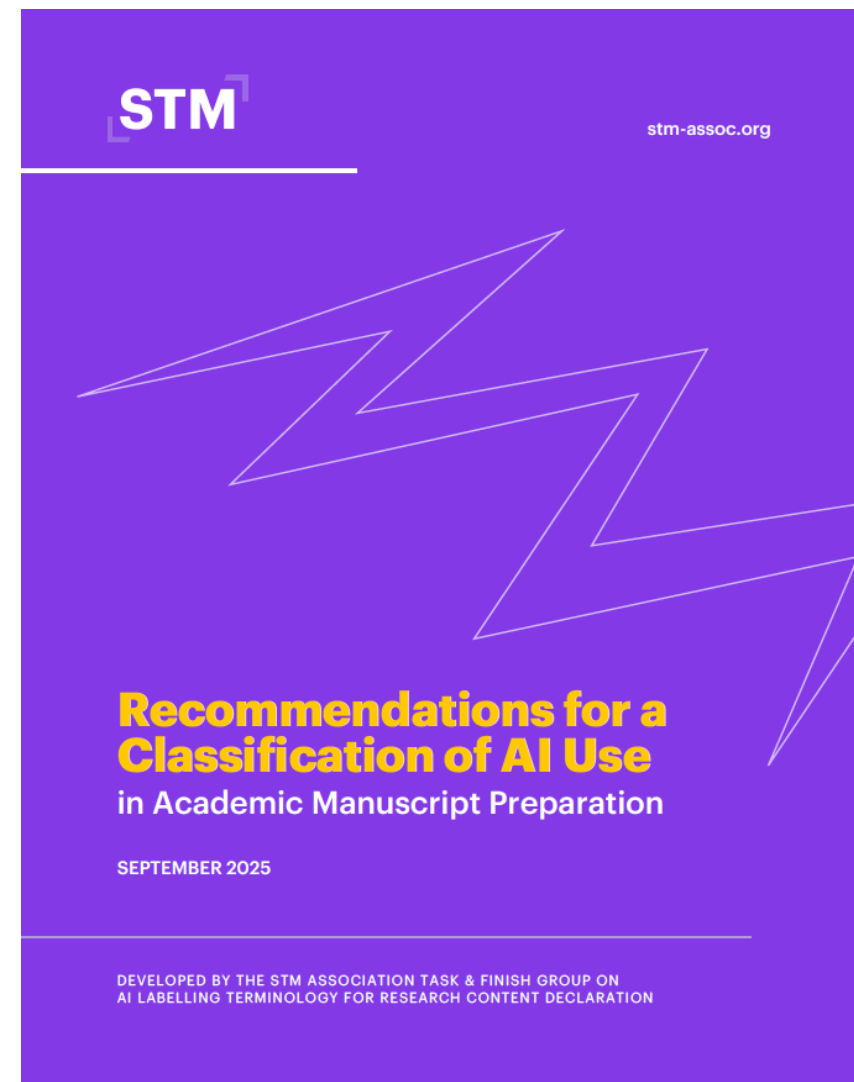

Політика прозорості

- Якщо використання ШІ вплинуло на зміст публікації, автор зобов'язаний зазначити це у вступі, під подяками або в окремій примітці.
- Наприклад: *“Частина мовного редагування цього рукопису була здійснена з використанням ChatGPT (OpenAI). Остаточна версія затверджена автором.”*

Висновки:

- Цей документ — інструмент для розробки видавничих політик щодо ШІ, який покликаний забезпечити прозорість і запобігти академічній недоброчесності.
- Він не встановлює універсальних правил, а пропонує структуру, якою можуть користуватися видавництва, університети і наукові спільноти.
- Для викладачів і науковців, особливо в медичній сфері, це важливий дороговказ як **етично та відкрито використовувати ШІ в підготовці публікацій**: не ховаючи його застосування, але і не замінюючи власну інтелектуальну працю машинною.

Рекомендації для авторів і редакторів щодо прозорого розкриття внесків ШІ (GAIDeT)

Рекомендації для авторів і редакторів щодо прозорого розкриття внесків ШІ (GAIDeT)

Для авторів

Розкриття внесків генеративного штучного інтелекту (ШІ) у наукових дослідженнях є необхідною умовою для підтримання довіри до науки. Така практика дає змогу авторам прозоро зазначати, на яких етапах і з якою метою використовувалися інструменти генеративного ШІ. Таксономія GAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy) пропонує структурований підхід до цього процесу, дозволяючи фіксувати завдання, делеговані ШІ (наприклад, ChatGPT, Claude), із збереженням відповідальності за результат за авторами. Детально про GAIDeT: <https://doi.org/10.1080/08989621.2025.2544331>

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08989621.2025.2544331>

<https://zenodo.org/records/16941301>

Відкриті ліцензії: Creative Commons, Open Data Commons та інші

➤ Цифрові технології дали поштовх розвитку **вільних публічних ліцензій**, які дозволяють авторам і правовласникам самим визначати умови подальшого використання своїх творів у мережі.

➤ Замість традиційного «всі права захищені» (all rights reserved) все більше науковців та освітян обирають підхід «деякі права захищені», при якому частина прав добровільно **надається широкому загалу** через ліцензії.

Creative Commons (CC) – це сімейство типових авторсько-правових ліцензій, розроблених міжнародною некомерційною організацією Creative Commons

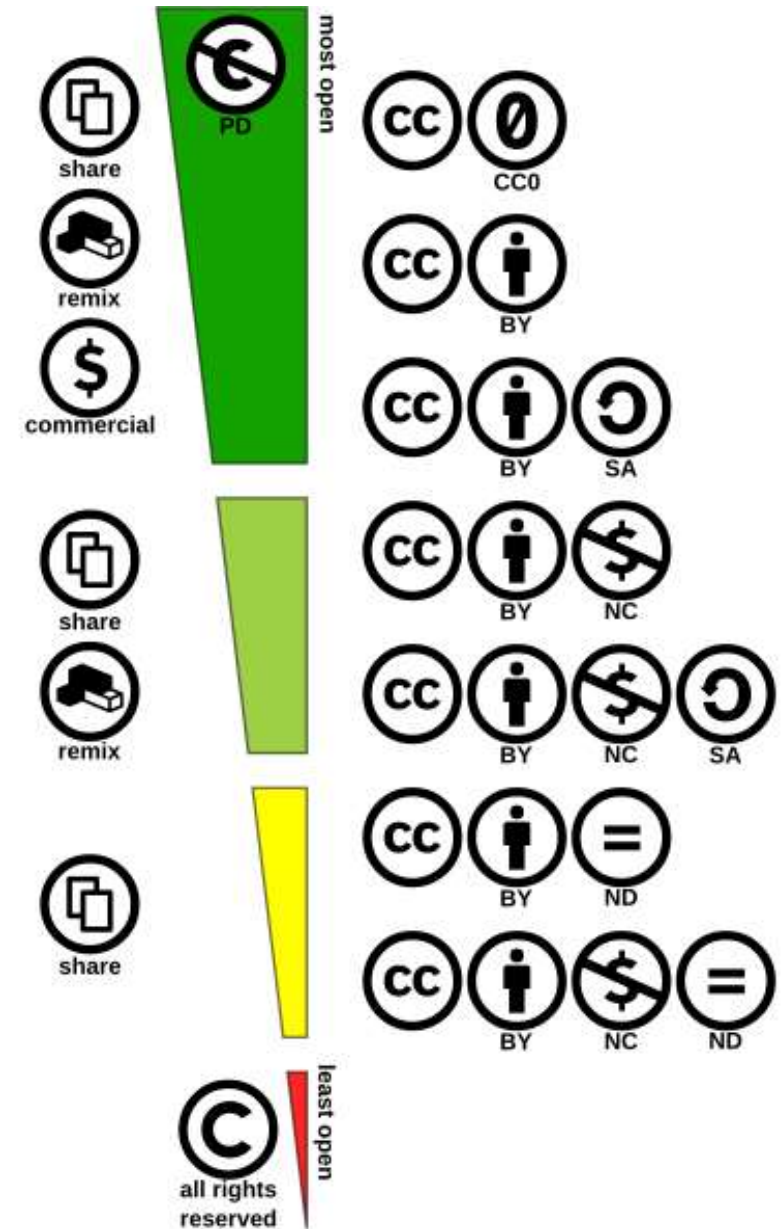
Open Data Commons (ODC) – набір ліцензій, спеціально розроблених для *баз даних та відкритих даних*

ВАЖЛИВО

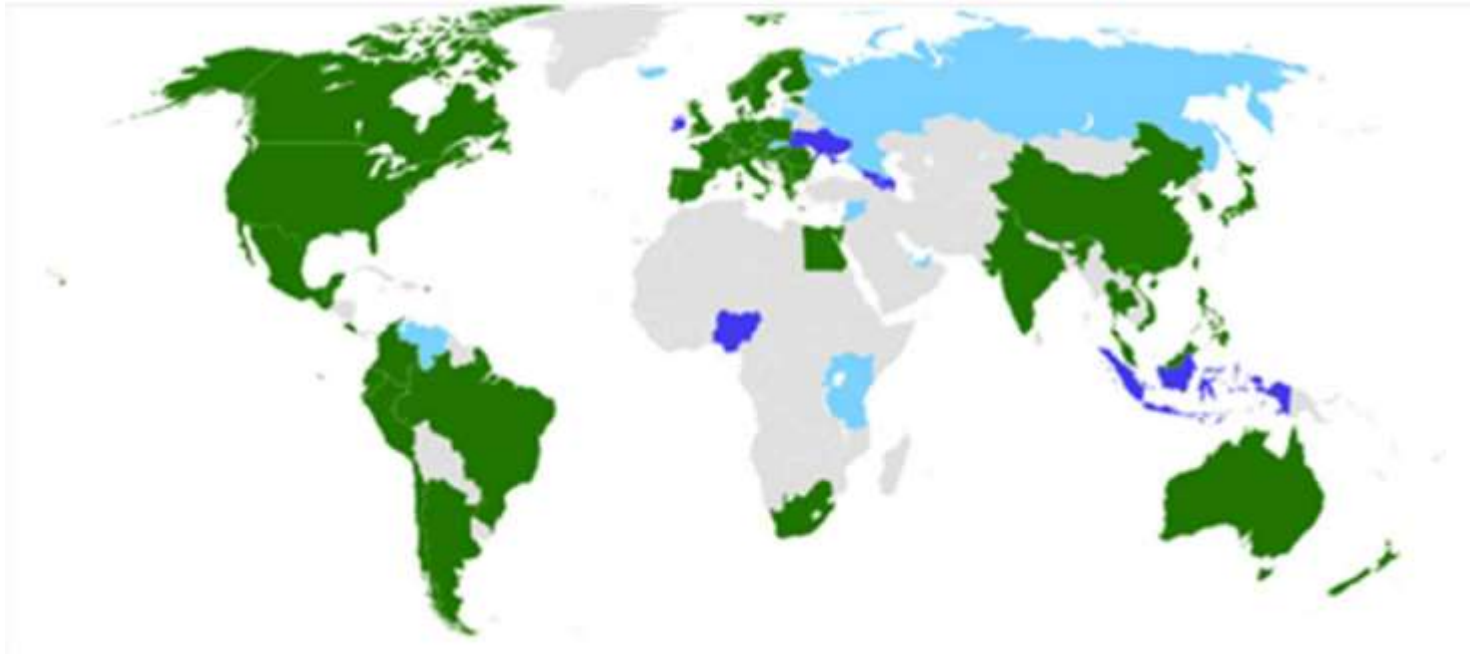
Для українських дослідників може бути цікавим те, що державний портал відкритих даних data.gov.ua дозволяє публікувати набори даних під ліцензіями Creative Commons та Open Data Commons – це сприяє повторному використанню даних у дослідженнях і розробках

Шкала ліцензій Creative Commons:

- **Creative Commons (CC)** – це сімейство типових авторсько-правових ліцензій, розроблених міжнародною некомерційною організацією Creative Commons.
- Вони пропонують гнучкий і зрозумілий спосіб легально дозволити іншим використовувати ваш твір на визначених вами умовах.
- Шкала ліцензій Creative Commons та статусів відкритості – від публічного надбання (вгорі) до повністю захищених прав («усі права застережені», внизу). Ліворуч позначено дозволені дії з твором, праворуч – умови ліцензії. Зеленим кольором виділено ліцензії, сумісні з концепцією **вільних культурних творів**, які максимально відкриті для повторного використання
- CC-ліцензії особливо популярні в освіті та науці: їх використовують для відкритих освітніх ресурсів, наукових статей у відкритому доступі, зображень, відео, музики тощо. Ліцензії CC базуються на комбінації кількох умов.
- Всі ліцензії CC забезпечують охорону особистих немайнових прав авторів і діють у рамках законів про авторське право по всьому світу.
- Україна, приєднавшись до Бернської конвенції, не перешкоджає застосуванню таких ліцензій – вони де-факто визнаються як невиключні договори між автором і користувачами

Території юрисдикції *Creative Commons*

З початку діяльності CC було п'ять версій набору ліцензій, пронумерованих від 1.0 до 4.0. Пакет ліцензій 4.0, випущений у листопаді 2013 року, є найновішим. Хоча ліцензія Creative Commons спочатку ґрунтувалася на американській правовій системі, зараз існує кілька територій (портів) юрисдикції Creative Commons , які відповідають міжнародним законам.

Creative Commons Україна — суть та функції

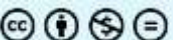
Creative Commons Україна (CC Україна) — це локалізація міжнародної організації Creative Commons, що діє в Україні.

Основні завдання:

- локалізувати (перекладати, адаптувати) ліцензії CC для українського законодавства і української мови;
- поширювати ідеї відкритого контенту, відкритої науки, вільного доступу до знань серед авторів, викладачів, науковців, студентів;
- надавати інформацію, консультацію, ресурси, матеріали, які допомагають авторам вибирати ліцензії, зрозуміти правові умови і ризики.

Фактично CC Україна не змінює зміст ліцензій CC: вона не видає власних ліцензій, а локалізує міжнародні версії (тексти, юридичні формулювання, пояснення) для використання українцями.

Основні ліцензії Creative Commons — що вони дозволяють і обмежують

Ліцензія	Що дозволяє / що обмежує	Коли доцільно використати
CC BY 4.0 (Авторство) CC-BY 4.0	Дозволяє будь-яке використання (наукове, освітнє, комерційне), копіювання, модифікацію, поширення — за умови зазначення автора і джерела	Якщо ви хочете, щоб ваш твір був максимально відкритим, використовуваним, цитованим, в тому числі в комерційних проектах
CC BY-SA 4.0 (Авторство — з поширенням на тих самих умовах) CC BY-SA 4.0	Як BY, але якщо хтось створює похідний твір, він має поширювати його під тією ж ліцензією	Коли важливо, щоб похідні роботи теж були вільними і з умовами, які забезпечують відкритість
CC BY-NC 4.0 (Авторство — некомерційне використання) CC BY-NC 4.0	Дозволяє використання, змінення, але лише некомерційно . Комерційне використання потребує окремого дозволу	Якщо ви не хочете, щоб ваш твір був використовуваний у комерційних цілях без вашого контролю або винагороди
CC BY-ND 4.0 (Авторство — без похідних творів) CC BY-ND 4.0	Дозволяється копіювати, поширювати — навіть комерційно, але не змінювати , не створювати похідні	Якщо важливо, щоб твір зберігся без змін (наприклад, авторська презентація, фотографія, текст, де зміни можуть спотворити)
CC BY-NC-SA 4.0 CC BY-NC-SA 4.0	Комбінує NC + SA: некомерційне використання, і похідні роботи мають бути ліцензовані з тим же SA	Якщо ви хочете, щоб контент був відкритим, але не допускати комерційної експлуатації без домовленості
CC BY-NC-ND 4.0 CC BY-NC-ND 4.0	Найбільш обмежувальна: некомерційне використання + без похідних + авторство	Якщо бажаєте максимального контролю: щоб твір не змінювали, не використовували в комерційних цілях

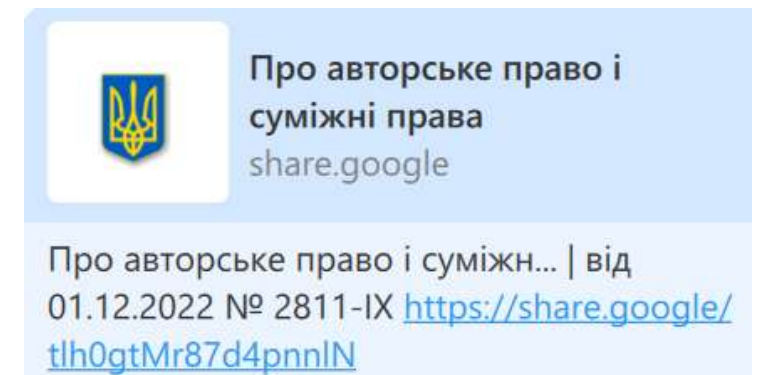
Також існує **CC0 (Creative Commons Zero)** — інструмент, яким автор може відмовитися від всіх можливих авторських прав і фактично помістити твір у суспільне надбання

Правовий статус та застосування *СС-ліцензій* в Україні

- Закон «Про авторське право і суміжні права» — після оновлення (2023 року) — забезпечує, що авторське право виникає автоматично, без потреби реєстрації. Ліцензії СС діють як **договори невиключної ліцензії** між автором (правовласником) та користувачами. СС не змінюють цього базового принципу.
- **Ліцензії СС є юридично чинними в Україні** — якщо автор чітко позначає, під якою ліцензією твір, і умови (як зазначення авторства, обмеження NC чи ND) явно вказані. У випадках спору вони можуть бути використані як доказ волевиявлення автора.
- **Для викладачів / університетів: якщо матеріали створені у службі або за державні кошти, або в межах штатного навантаження, важливо перевірити правила університету щодо майнових прав, чи дозволяють вони вам вільно ліцензувати ці матеріали.**
- Якщо в матеріалах є сторонні елементи (тексти, зображення, музика тощо), їх використання під СС-ліцензією має бути сумісне з ліцензією цих сторонніх елементів. Наприклад, якщо зображення доступне під СС BY-SA, і ви хочете використовувати його у своїй презентації, яку ви ліцензуєте під СС BY, це може бути невідповідно (оскільки SA вимагає подальше похідне мати ту ж ліцензію).

<https://share.google/tlh0gtMr87d4pnnlN>

Переваги й ризики застосування *СС-ліцензій*

Переваги	Ризики / обмеження
Вища видимість і цитованість ваших робіт, лекцій, освітніх ресурсів	Якщо обрано дуже відкриту ліцензію, може бути важче контролювати комерційне використання чи модифікацію (особливо якщо потрібна точність чи відповідність стандартам)
Спрощення обміну знаннями, використання ваших матеріалів іншими	Потенційне використання матеріалів не за призначенням або без дотримання авторства чи інших умов, якщо ліцензія обрана неправильно або некоректно вказана
Відповідність тенденціям відкритої науки — часто умова грантів, міжнародних співпраць	Можливі юридичні спори, якщо автор або інший правовласник пізніше бажає змінити умови, але ліцензія вже застосована і матеріали розповсюджені
Легкість використання чужих матеріалів, якщо вони під СС чи у суспільному надбанні	Якщо включено сторонні елементи, їх ліцензія може бути несумісною; або автор або університет може мати різні очікування щодо використання матеріалів

Чи працюють ліцензії CC в Україні?

Приклади з України

- Університет або інституція розміщує лекційні матеріали або конспекти під ліцензією CC BY або CC BY-SA на власному сайті або репозитарії — таким чином дозволяє іншим викладачам і студентам з інших закладів використовувати і адаптувати матеріали, за умовою зазначення авторства.
- Проекти, де державні чи освітні органи публікують звіти або статистичні дані з відкритими ліцензіями (або через дата-портали) — часто використовуються CC BY або ліцензії відкритих даних.
- Використання зображень з Wikimedia Commons, що мають CC-ліцензії — багато українських викладачів інтегрують такі зображення в презентації, лекції, підручники, з обов'язковим зазначенням авторства і ліцензії.

Рецензенти:

Олександр МАРКОВЕЦЬ — канд. техн. наук, доц., зав. кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка»;
Оксана ШЕВЧУК — д-р. мед. наук, проф., професор кафедри фармакології з клінічною фармакологією, керівниця відділу менеджменту наукових проєктів Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;
Ігор ЛИМАН — д-р. істор. наук, проф., зав. кафедри історії України, координатор міжнародної діяльності Бердянського державного педагогічного університету.

Відкриті наукові практики [Текст] : навчальний посібник / Артюхов А., Артюхова Н., Березко О., Весній А., Волк Ю., Герасимчук Г., Голошук Р., Дворниченко А., Дороніна О., Жежнич П., Іващук О., Козловський С., Краковська С., Кучма І., Люта О., Ляшенко О., Марків О., Машталер О., Мозолевич Г., Орєхова Т., Петрушка А., Радіо С., Хаджинов І., Шілінг А.; за заг. ред. Жежнич П., Березка О. Житомир: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк», 2024. — 400 с.

ISBN 978-617-560-159-4

This handbook is the output of the OPTIMA project (Open Practices, Transparency and Integrity for Modern Academia)
Programme: Erasmus+
Key Action: Cooperation for innovation and the exchange of good practices
Action Type: Capacity building in higher education
Project Reference: 618940-EPP-1-2020-1-UA-EPPKA2-CBHE-JP

Цей посібник є результатом проєкту OPTIMA (Відкриті практики, прозорість та доброчесність для сучасної вищої школи)
Програма: Erasmus+
Напрямок: Співпраця заради розвитку інновацій та обміну успішними практиками
Тип проєкту: Розбудова потенціалу у сфері вищої освіти
Код проєкту: 618940-EPP-1-2020-1-UA-EPPKA2-CBHE-JP

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Підтримка Європейською Комісією підготовки цієї публікації не означає схвалення її змісту, який відображає лише погляди авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

This handbook's content is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International Licence (CC BY 4.0) unless stated otherwise

Увесь вміст посібника доступний за ліцензією Creative Commons «Із Зазначенням Авторства 4.0 Міжнародна» (CC BY 4.0), якщо не вказано інше

ВАЖЛИВО

- Ті, хто хочуть зробити свої твори доступними для громадськості, але обмежити наданий обсяг прав, можуть застосовувати ліцензії Creative Commons.
- Ті, хто хочуть зберегти за собою весь комплекс авторських прав – не повинні використовувати ліцензії Creative Commons.

Інтелектуальна власність у наукових дослідженнях

Права на результати досліджень

Хто є власником ІВ, створеної в університеті чи науковій установі?

Загальне правило українського авторського права: *автором і первинним носієм прав є творець* (написав статтю – ви автор і маєте право на неї).

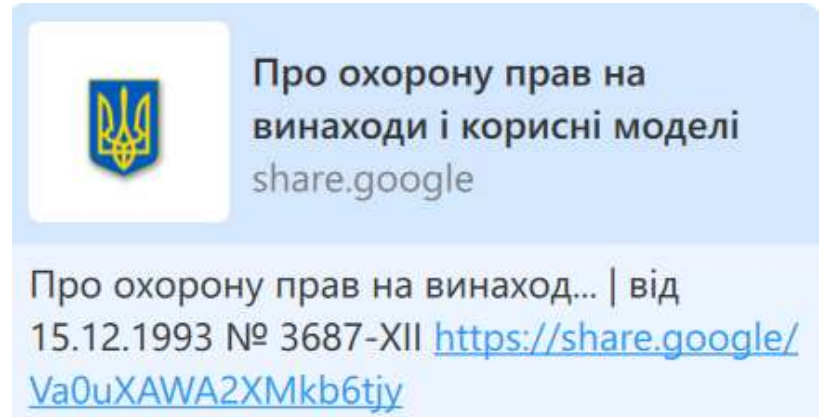
Але *для службових творів* (створених у межах трудових обов'язків) майнові права автоматично переходять роботодавцю, якщо інше не визначено договором

На практиці **університети часто не претендують на авторські права на наукові публікації викладачів** – ті зазвичай належать самим авторам, що дозволяє їм публікуватися в журналах

Патентне право

Патентне право – охоплює *винаходи, корисні моделі, промислові зразки*. У сфері медичної науки це можуть бути, наприклад, нові лікарські препарати, медичні пристрої, способи лікування або діагностики (винаходи), а також інноваційні технічні рішення меншого рівня (корисні моделі).

Патент надає виключне право власнику забороняти іншим використовувати запатентований об'єкт.

ВАЖЛИВО

Для університетів актуальним є питання, кому належать патенти на розробки, зроблені співробітниками: часто установи вимагають від науковців передавати їм права на винаходи, створені в рамках службових досліджень, хоча можливі й інші домовленості (співволодіння, ліцензування тощо)

Інтелектуальна власність у наукових дослідженнях

Права на результати досліджень

Проте **щодо винаходів** діють інші правила: згідно із законом, якщо винахід створено у зв'язку з виконанням службових обов'язків або завдання роботодавця, **роботодавець має пріоритет подати заявку на патент і отримати майнові права (винахідники мають право на винагороду).**

ВАЖЛИВО

Дослідники мають повідомляти свій заклад **про зроблені патентоспроможні розробки** – зазвичай внутрішні положення університетів цього вимагають, аби встигнути подати патентну заявку до публікації результатів.

Якщо ви плануєте комерціалізацію своєї наукової ідеї – залучайте юридичних фахівців з ІВ на ранніх етапах, щоб правильно оформити права.

Практичні рекомендації для викладачів та дослідників:

➤ **Для дослідників:** використовуйте можливості відкритих ліцензій, щоб поширювати знання (публікації під CC BY, дані під CC0/ODC), і разом з тим **патентуйте дійсно комерційно значущі винаходи**. Відкрита наука і патентування не взаємовиключні – можна оприлюднити більшість результатів, але критичне ноу-хау захистити патентом перед публікацією, щоб потім ліцензувати його бізнесу для впровадження.

➤ **Для викладачів:** створюючи навчальні матеріали, ви автоматично отримуєте авторське право на них. Продумайте, як ви хочете ними ділитися. Якщо прагнете, щоб ваші лекції служили якомога ширшій спільноті, оберіть відповідну Creative Commons ліцензію і розмістіть матеріали у відкритому доступі (наприклад, в інституційному репозитарії чи на освітній платформі). Це підвищить вашу цитованість і впізнаваність. У той же час, будьте уважні, використовуючи чужі тексти, зображення, схеми у презентаціях – перевіряйте їхній правовий статус. В нагоді стануть ресурси з *відкритим контентом* (Wikimedia Commons, Pixabay, Unsplash, тощо) та пошук по ліцензіях (наприклад, фільтр за ліцензіями в Google).

ВАЖЛИВО

Практичні рекомендації для викладачів та дослідників:

➤ **При спільних дослідженнях та міжнародних грантах:** обов'язково узгоджуйте партнерами питання ІВ на початку. **Фонova ІВ** – визначте, що кожен вносить і чи потрібні ліцензії для використання цих напрацювань у проекті. **Нова ІВ** – домовтесь, хто буде заявником патентів, кому належатимуть авторські права на звіти, програмні коди, хто має право публікувати результати і в які терміни (часто перед публікацією потрібно дати партнерам ознайомитися, аби вони перевірили, що не розкривається їхня конфіденційна інформація чи патентоспроможна ідея). Чіткі домовленості запобігають конфліктам і юридичним проблемам у майбутньому.

➤ Звертайте увагу на **конфіденційність**: якщо ви отримали від партнерів по дослідженню якісь дані чи матеріали, захищені ІВ, поважайте умови використання. Не можна публікувати чи передавати третім сторонам інформацію, позначену як конфіденційну, без дозволу – це може порушувати як угоди, так і закони (наприклад, розголошення комерційної таємниці).

➤ **Користуйтеся підтримкою фахівців:** у разі сумнівів щодо ліцензій або прав на ваші напрацювання, консультуйтеся з юристами з ІВ або патентними повіреними. В Україні діють центри підтримки технологій та інновацій (TISC), Національний орган інтелектуальної власності (Укрпатент) надає інформацію та консультації.

ВАЖЛИВО

Від ідеї до комерціалізації винаходу

ВИСНОВКИ:

- **Інтелектуальна власність** – це той фундамент, на якому будується академічна і інноваційна діяльність.
- Для викладачів та науковців медичного профілю розуміння правових аспектів ІВ не менш важливе, ніж володіння своїм предметом
- Міжнародний досвід показує, що баланс відкритості та захисту прав є досяжним: **відкриті ліцензії** стимулюють поширення знань, а **патентні стратегії** – перетворення знань у нові ліки, прилади, методики
- Українське законодавство наразі забезпечує всі інструменти для цього, від ліцензування до патентування, і поступово інтегрується у глобальну систему ІВ

Інтелектуальна власність – це саме та сфера, де юридична грамотність підсилює науковий та педагогічний результат

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!